MEDIACIÓ A INTERNET I A LES XARXES

Marina Llompart

La xarxa ha permès a algunes àrees de coneixement de desenvolupar-se lliurement sense esperar que els mitjans tradicionals se n'ocupessin, entre les quals la literatura infantil i juvenil en general i la mediació literària en particular. Quan em vaig posar a escriure sobre això em vaig trobar davant el repte de definir què és la mediació literària a la xarxa: és, potser, tot aquell contingut que generen els mediadors literaris per difondre la seva tasca i els seus coneixements? O parlem de tota la socialització al voltant de la lectura que va permetre Internet i les posteriors xarxes socials? Segurament podríem afirmar que totes dues coses ho són.

Aquest article, per raons òbvies, no pot ser un directori de totes les adreces que una persona interessada en la LIJ i la mediació hauria de tenir en compte –tot i que us recomano que les citades les tingueu al radar–. És pràcticament impossible estar al dia de tot el que habita a la xarxa, però sí que vol ser una radiografia del que passa arreu de la xarxa entorn del públic professional, i per tant no parlarem dels lectors amateurs que comparteixen les seves lectures i experiències de lectura a Internet.

Les llibreries, un món que s'eixampla

Les llibreries, i les especialitzades en LIJ encara més, han desenvolupat un paper clau en la consolidació de la tasca del mediador. És evident que en les últimes dues dècades el paper de les llibreries ha canviat molt. Ja no es dediquen només a vendre llibres, sinó que han esdevingut una mena de motor cultural que organitza actes, dinamitza la cultura, ofereix clubs de lectura (de vegades em pregunto si no els demanem massa, però això ja és un altre tema). Amb la consolidació d'Internet i de les xarxes socials, les llibreries han aconseguit obrir una finestra a un públic molt

La paraula «mediador» abraça una gran varietat de professions, per això, a les xarxes, es troben espais creats per bibliotecaris escolars, per educadors, per autors, per llibreters, etc. En la imatge, il·lustració de Luci Gutiérrez per a la coberta del catàleg de la col·lecció «El cuarto de las maravillas» de l'editorial Turner (2015).

divers, eixamplant el teixit del propi municipi o del barri. Això ha fet que alguna vegada hagi sentit gent d'un poble X dient que ha anat fins a les Franqueses del Vallès per poder visitar aquella llibreria que es diu L'Espolsada, després de seguir per xarxes les recomanacions de la seva llibretera, Fe Fernández. O també aquells que vàrem seguir amb delit les recomanacions de Paula Jarrin al blog de la Llibreria Al·lots, o que ara amb les xarxes socials consumim les recomanacions de llibreters i llibreteres especialitzats d'arreu del territori, encara que per proximitat no pugui ser la nostra llibreria habitual. És un acte d'una generositat absoluta –tot i que de vegades l'acompanyi una ombra d'esclavatge–. Ja ho veureu, quedeu-vos amb la paraula «generositat», que anirà sortint.

> "Les llibreries han esdevingut una mena de motor cultural que organitza actes, dinamitza la cultura i ofereix clubs de lectura"

Els mediadors a la xarxa

Amb els anys aquesta professió nostra sembla que es va entenent, tot i que no vol dir «prestigiant». Falten recursos, interès, formació continuada, espais per compartir... Però una vegada més la xarxa i la generositat –ja us he dit que la paraula aniria sortint– han fet de les seves. És evident que tenim un teixit molt pobre de crítica literària de LIJ, de teoria literària o fins i tot de divulgació sobre el tema. Encara recordo les seccions de Pep Molist al «Quadern» d'*El País* o la secció «Estimat Andersen» que feia Bernat Cormand a l'*Ara*. Quina continuïtat, quina profunditat podem esperar de seccions que podien fer-se només un cop al mes? Molts mediadors varen optar per fer aportacions en espais propis, com els blogs.

Aquests espais són un tresor per a aquells que estem en formació, i en podem treure un profit que mai no els podrem agrair prou. Penso en espais com *La Coleccionista*, de l'especialista Anna Juan Cantavella, en el qual, a banda de disseccionar amb agudesa els àlbums que llegeix, també ens ofereix una reflexió teòrica i sòlida al voltant de la LIJ. En la mateixa línia es movia el blog *Ana Tarambana* (ara a la plataforma Substack), de l'especialista Ana Garralón, que ens oferia una gran quantitat d'articles ben meditats amb un bon farcell de recomanacions literàries, o *Llibreria Il·lustrada,* de Clara Berenguer, que estava en aquesta intersecció entre crítica literària i teoria, actiu fins al 2021.

Però la paraula «mediador» abraça una gran varietat de professions, perquè al final el mediador és aquella persona que fa de pont entre el lector i el seu llibre. Trobem espais creats per bibliotecaris i bibliotecaris escolars, com ara *Un Bibliotecario en la Escuela*, de Carlos Ortiz; *Biblioteca Juvenil*, de Júlia Baena; la web de Pep Molist... També d'educadors, com el ja jubilat però sempre en actiu Jaume Centelles amb la seva *Invitació a la Lectura*. De fet, em sembla quasi ciència-ficció que, en un moment en què estem inundant de burocràcia les aules i anem justos de temps, encara quedin professionals amb l'entusiasme per seguir llegint LIJ per recomanar millor i compartir les impressions i les pràctiques a l'aula amb la resta, com fa Maria Gajas al seu portal *A Llegir!* –que no us esglaï perquè aquesta exclamació no és pas un imperatiu, sinó que té tota la suggestió d'una invitació, com en Jaume.

Tenim, fins i tot, casos de feina col·lectiva molt ben feta, com ara el bloc de pisos més conegut de la mediació: *Llibres al Replà*. Aquest edifici té una colla de veïns que van posar paraules a allò que he intentat definir abans: «Fa temps que buscàvem casa i no en trobàvem.» Si entreu en aquest edifici us rebran Teresa Duran, Pep Molist, Joan Portell, Cristina Correro, Germán Machado, Caterina Valriu i, fins fa molt poc, Ana Díaz-Plaja. Hi trobareu tot allò que probablement en un país normal ocuparia planes de diari, com en tots els casos anteriors.

Però l'exercici no us penseu que és exclusiu de casa nostra, perquè si travessem l'Atlàntic ens trobem una mostra de la feina de mediació ben feta a la xarxa amb Freddy Gonçalves i el seu portal *Pez Linterna*, i l'escriptor i mediador Adolfo Córdova amb *Linternas y Bosques*. I si parlem de la xarxa, tot i que en certa manera forma part d'institucions, no sé què faríem molts professionals sense *El Garbell*, que produeix el Seminari de Bibliografia Infantil i Juvenil de Rosa Sensat; la crítica de la revista *Faristol* de l'IBBYcat, i el Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil.

D'alguna manera, tots aquests espais constaten que l'exercici de literatura comparada i de pensament teòric sobre literatura infantil i juvenil i mediació literària es troba sovint disseminat i que un ha de fer una tasca de composició amb tot el material.

Les xarxes i l'explosió de compartir

L'any 2004 va ser llançat al món Facebook, Youtube l'any 2005, Instagram l'any 2010... i la resta és història. Aquestes xarxes, a banda de permetre la proliferació dels *bookstagramers*, els *booktubers* i els *booktokers* (amb l'arribada de Tiktok l'any 2016) o persones que parlen de llibres també ha permès una via d'exposició dels mediadors que permet un consum molt més immediat, sovint més lligat a la novetat i al món de les recomanacions literàries, però també com a diari del laboratori de proves que és la mediació. En qualsevol cas, està més lligat al prescriptor individual, als noms i cognoms. També crec que ha permès una cosa, però no puc aportar proves: la creació d'una mena de consciència gremial. M'agrada el terme «temporers de la cultura», que a vegades he sentit per definir feines com la del mediador. Aquí em funciona perquè voldria defugir el romanticisme que sovint queda lligat a la tasca d'acompanyar lectors –tot i que abans he parlat de generositat quan tal vegada hauria hagut de dir «aportació de valor no remunerada»–. A través de les xarxes tal vegada hem pogut compartir paraules, impressions, experiències, lectures amb companys del gremi, i no em sembla poca cosa.

A les xarxes socials, i seguint novament amb el tema professional, podem ampliar horitzons amb perfils com ara *Esto no va de libros*, de Lucas Ramada, o les experiències d'aula de Cristian Olivé, la inspiració constant de Piu Martínez, les recomanacions de literatura juvenil de la bibliotecària Marta Cava, la presència a xarxes de la Mixa i l'Associació de Joves Lectors Catalans, i un llarg etcètera.

Altres formats

Però la xarxa és plena a vessar d'alternatives, com les de Marta Cava o Ana Garralón, que s'han passat al món dels butlletins que t'arriben per correu electrònic, una comunitat menys dispersa que aquelles que viuen en mans de l'algoritme. També el Tiktok, que ha entrat amb força i on segur que veurem demostracions de mediació literària més prest que tard.

I he de citar finalment la incursió dels pòdcasts en el panorama. Tot i que no és un gènere pas nou, la irrupció al nostre país va ser molt més tardana que en el panorama anglès, i si reduïm les possibilitats a pòdcasts en català –sobre llibres– sobre LIJ, de moment encara no podem presumir d'un camp gaire florit. De fet, tot i que pot semblar estrany citar-se a un mateix, aquesta va ser la motivació de Guillem Fargas i la meva l'any 2019 quan vam començar a somiar *Tàndem*. I per mi és una manera de tancar aquest article, de l'abstracte al concret. Perquè el que ens va moure a nosaltres a posar-nos a treballar, a arremangar-nos no deu ser gaire diferent d'allò que fa que tots els mediadors esmentats i una infinitat més es posin a escriure i facin públic el seu contingut: veure el panorama i decidir que si hi ha un espai per compartir el contingut que volem i que no existeix, doncs cal crear-lo. •

Logotips i capçaleres d'alguns espais virtuals de mediació lectora.

> “Molts mediadors varen optar per fer aportacions en espais propis, com els blogs”